

DOI 10.32782/2786-9156.109.1.63-72

УДК 343.98

Лук'янчиков Є. Д., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри інформаційного, господарського та адміністративного права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ, Україна)

e-mail: evgenlyk947@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5763-6972>

Лук'янчиков Б. Є., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри інформаційного, господарського та адміністративного права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ, Україна)

e-mail: boryn1971@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-4761-5980>

Микитенко О. Б., магістр за спеціальністю 081 Право (помічник юриста, ТОВ «Nobles») (м. Київ, Україна)

e-mail: olgamikitenko71@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4608-5567>

РОЗКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ЯК ЗАВДАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ¹

У статті аналізуються поняття «розкриття» й «розслідування кримінальних правопорушень». Звертається увага на відсутність єдиного підходу до розуміння їх сутності й змісту науковцями в галузі кримінального процесу, криміналістики, теорії оперативно-розшукової діяльності, що потребує подальших пошуків.

Аналізуються роботи науковців, починаючи із сімдесятих років минулого століття, які були присвячені аналізу розглядуваних понять і їх зв'язку з іншими категоріями кримінального процесу, криміналістики, теорії оперативно-розшукової діяльності.

Визначено мету статті, яка полягає у формулюванні пропозицій щодо визначення завдання кримінального провадження як його розкриття, а в статті, присвяченій роз'ясненню термінів, зазначити, що правопорушення вважається розкритим, коли доведені всі необхідні обставини для ухвалення підсумкового процесуального рішення й воно набрало законної сили.

Зазначається, що протягом тривалого часу поняття розкриття кримінальних правопорушень міцно ввійшло в науковий обіг, і воно використовувалося в КПК України 1960 року для визначення одного із завдань кримінального судочинства. У чинному КПК завдання кримінального провадження визначається як «розслідування», під яким варто розуміти певний вид процесуальної діяльності, яка має закінчитися відповідним результатом, а саме розкриттям події кримінального правопорушення, що й має бути завданням кримінального провадження.

Звертається увага на недоцільність розглядати поняття «розкриття правопорушення» в кримінально-процесуальному, криміналістичному або оперативно-розшуковому розумінні. Для оцінювання роботи відповідних підрозділів, що беруть участь у розкритті правопорушень, краще користуватися поняттями, що повно й точно відображають їхній внесок у цю діяльність: виявлено кримінальних правопорушень; повідомлено про підозру; направлено до суду з відповідним процесуальним документом; ухвалено відповідних підсумкових рішень, що набрали законної сили.

У висновках обґрунтовуються пропозиції про внесення змін до чинного КПК України щодо визначення завдань кримінального провадження.

Ключові слова: кримінальне правопорушення, склад правопорушення, проступок, злочин, виявлення правопорушень, розкриття, розслідування, завдання, процесуальна діяльність, слідчі дії, оперативно-розшукові заходи.

¹ Статтю підготовлено на виконання проекту «Право та економіка: взаємозв'язок в умовах цифровізації та європеїзації» (реєстр. номер 0123U100816)/

Постановка проблеми. Розкриття кримінальних правопорушень (виявлення, досудове й судове провадження) є видом державно-правової діяльності, що спрямована на протидію правопорушенням і створення сприятливих умов для реалізації державної політики з формування суверенної й незалежної, демократичної, соціальної, правової держави. На різних етапах розвитку державності спостерігаються відмінні підходи до визначення завдань кримінального провадження. Так, у Кримінальному процесуальному кодексі (далі – КПК) УСРР 1922 року про завдання провадження взагалі не згадувалося. У прийнятому 28 грудня 1960 року КПК УРСР завдання кримінального судочинства визначалося поняттям «розкриття злочинів» (ст. 2) [1]. Без будь-яких пояснень та обґрунтування в чинному КПК України завдання кримінального провадження визначаються словосполученням «розслідування і судовий розгляд» (ст. 2 КПК) [2]. Варто звернути увагу на те, що в теорії і практиці поняття «розкриття» й «розслідування» часто розглядаються в одному ряду й між ними не проводиться розмежування. Їх використовують для позначення як завдань провадження, так і діяльності для їх виконання. Не завжди коректно проводиться їх розмежування, визначення змісту і співвідношення. Ці обставини спонукали нас звернутися до аналізу питання про співвідношення понять «розкриття» й «розслідування» кримінальних правопорушень, установлення їх змістового наповнення, обґрунтування доцільності для визначення завдань кримінального провадження користуватися поняттям «розкриття правопорушень».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розкриття й розслідування кримінальних правопорушень завжди привертали увагу науковців і практиків. Провадженню досудового розслідування органами внутрішніх справ присвячено навчальний посібник А. Я. Дубинського (1987 р.). Можливості використання кримінологічних даних у розкритті кримінальних правопорушень висвітлено в дисертації І. І. Вайнагія (1992 р.). Криміналістичному прогнозуванню як засобу розкриття злочинів приділено увагу в роботі В. А. Журавля, а В. Ю. Шепітько висвітлив завдання тактичних операцій у розслідуванні кримінальних правопорушень (2002 р.). Дискусійні питання початкового етапу досудового розслідування розглядалися в праці О. А. Вакулик (2015 р.). Кримінально-процесуальні проблеми розслідування на монографічному рівні досліджували С. О. Бандурка й С. В. Слинько (2000 р.). Початковому етапу розслідування порушень правил охорони вод і забруднення моря присвячено дисертаційне дослідження В. К. Барвенко (2018 р.). Дослідженню сутності, змісту та співвідношення понять «розкриття» й «розслідування» кримінальних правопорушень присвячена низка наукових статей спеціалістів у галузі кримінального процесу, криміналістики, теорії оперативно розшукової діяльності О. М. Літвінова (2008 р.), В. В. Тіщенко (2013 р.), В. В. Приловського (2023 р.), А. А. Жукова, В. М. Бабакіна та Ю. Д. Борисенка (2024 р.).

Аналіз праць зазначених та інших науковців свідчить про відсутність єдності у визначенні сутності й змісту розкриття й розслідування як видів правової діяльності з протидії кримінальним правопорушенням, змішуванні розкриття як виду діяльності та як завдання цієї діяльності, що спонукало звернутися до цієї проблеми.

Формулювання цілей. З огляду на зазначене вище, метою статті є на підставі системного аналізу визначення понять «розкриття» й «розслідування» довести, що поняттям розкриття охоплюється діяльність із виявлення, розслідування та судового розгляду кримінальних правопорушень. Обґрунтувати доцільність визначення завдань кримінального провадження як його розкриття, тобто правопорушення вважається розкритим, коли встановлені всі необхідні обставини у визначеному порядку для ухвалення підсумкового процесуального рішення й воно набрало законної сили.

Виклад основного матеріалу. Поняття «розкриття» кримінальних правопорушень протягом багатьох десятиліть міцно ввійшло в науковий обіг і використовується для визначення як одного із завдань кримінального провадження, так й організаційно-правових форм складної пізнавальної діяльності уповноважених на це державних органів [3, с.75]. Поняття «розкриття правопорушення» може використовуватися в декількох розуміннях. Ним можуть позначатися завдання певних державних органів (оперативних підрозділів, органів досудового розслідування, прокуратури, суду), на що вказує В. М. Бесчастний [4, с. 6]; сам процес такої діяльності (оперативно-розшукової та кримінально-процесуальної) і результат такої діяльності [5, с. 95]. У Великому тлумачному словнику сучасної української мови результат розглядається як остаточний, кінцевий підсумок якого-небудь заняття, діяльності, розвитку тощо; наслідок якої-небудь дії, якогось явища; показання чогось [6, с. 1022]. Таким підсумковим результатом діяльності уповноважених державних органів має стати, відповідно до вимог ст. 31 Конституції України, з'ясування істини, тобто розкриття кримінального правопорушення, яке в одному з тлумачень розуміють як робити відомим, відкрити (якусь таємницю і т. ін.) [6, с. 1057].

Мабуть, саме з таких міркувань виходив законодавець під час формування завдань кримінального судочинства в ст. 2 КПК 1960 року, одним із яких визначав швидке й повне розкриття злочинів. Визначенням завдань кримінального судочинства в такому вигляді охоплюються всі три складники цього поняття: завдання, діяльність і результат такої діяльності. На жаль, у ст. 32 КПК присвяченій роз'ясненню значення термінів не розкривалася сутність і значення цього поняття. Це призводило до неоднозначного його розуміння науковцями й практиками, а в низці випадків до їх змішування (розкриття як діяльність і результат такої діяльності, співвідношення розкриття й розслідування).

Дещо інакше сформульовано завдання кримінального провадження в ст. 2 чинного КПК України, одним із яких є «забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування ...». Досудове розслідування може розглядатися у двох значеннях. По-перше, як стадія кримінального провадження. По-друге, як вид кримінальної процесуальної діяльності, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР) і закінчується в одній із передбачених законом форм (п. 5 ч. 1 ст. 3 КПК). Варто звернути увагу на те, що закінчення досудового розслідування зазвичай не свідчить про виконання конституційного завдання – з'ясування істини. З'ясування істини, а відповідно, розкриття кримінального правопорушення, неодноразово наголошував В. Г. Гончаренко, означає неспростовне доведення злочину й незаперечне встановлення винуватості конкретної особи в обвинувальному вирoku, що набрав законної сили, а не виявлення ознак злочину й затримання підозрюваного, як це практикується в покvapливій оперативній звітності й деяких заангажованих політичних заявах, що буде розглянуто згодом.

Якщо завданням кримінального провадження, дійсно, уважати не розкриття правопорушень (неспростовне доведення злочину й незаперечне встановлення винуватості (невинуватості) конкретної особи в судовому рішенні, що набрало законної сили), а процес їх розслідування, цьому цілком відповідають статистичні дані про стан протидії правопорушенням правоохоронними органами держави та повідомлення засобів масової інформації про стан розслідування гучних кримінальних правопорушень. Так, за даними Генеральної прокуратури, за 2023 рік обліковано кримінальних правопорушень 475595, а до суду з обвинувальним актом або одним із можливих клопотань направлено 168456 матеріалів. На кінець звітнього періоду не прийнято

рішення за 302081 кримінальним провадженням [7]. Варто також звернути увагу на те, що направлення до суду матеріалів з обвинувальним актом, ще не свідчить про розкриття правопорушення. Попереду ще судовий розгляд, що може тривати роками й передує ухваленню підсумкового рішення та набрання ним законної сили.

Не краща ситуація з виконанням завдань кримінального провадження й за гучними фактами правопорушень. Так, подія, у вчиненні якої обвинувачується Р. Червінський, відбулася в липні 2022 р. Повідомлення про підозру й обрання запобіжного заходу відбулося майже через рік і на цей час кримінальне провадження триває [8]. Перелік подібних проваджень можна наводити нескінченно, що не буде на користь того, що державні органи на належному рівні виконують завдання кримінального провадження, чому певною мірою сприяє неточність його визначення в чинному КПК. Уважаємо за доцільне завдання кримінального провадження визначити не як процес (або діяльність), а його результат (мету) – розкриття кримінального правопорушення з роз'ясненням його значення в ст. 3 КПК.

Дещо інакше до вирішення цього питання підходить О. М. Літвінов, який переконаний, що «злочин варто вважати розкритим, коли вжиті усі передбачені законом заходи зі встановлення події злочину, осіб, винних у його вчиненні, та їх покарання. Таке широке поняття «розкриття злочину» передбачає встановлення з використанням процесуальних засобів доказування усіх обставин, у тому числі тих, що сприяли вчиненню і прихованню злочину. У сукупності вони обумовлюють з'ясування всіх обставин, що входять до предмету доказування у кримінальній справі» [9, с. 121]. Дійсно, таке визначення є дещо широким, оскільки автор намагався назвати більшість обставин, що мають бути встановлені на момент ухвалення підсумкового рішення за результатом кримінально-процесуальної діяльності. Разом із тим акцентування на покарання винних неповною мірою узгоджується з презумпцією невинуватості. Вирок суду може виявитися й виправдувальним. Або за результатом розгляду відповідного клопотання рішення буде прийнято у формі ухвали. Крім того, правопорушення може бути розкрите на стадії досудового розслідування, про що буде винесена постанова про закриття кримінального провадження.

У другому розумінні розкриття кримінальних правопорушень розглядається як вид діяльності певних державних органів, що також не набуло однозначного розуміння. Це стосується передусім визначення початку діяльності з розкриття кримінальних правопорушень. На таку неузгодженість звертає увагу В. В. Тіщенко, який зазначає, що в змісті теоретичних робіт, практичних посібників тощо вираз «розкриття й розслідування злочинів» начебто передбачає різний зміст цих понять, якість їх протиставлення чи в усякому випадку певне доповнення. Якщо ж в обох випадках маються нетотожні за змістом, завданнями або методами процеси, форми діяльності, то виникає питання про сутність їх відмінності [10, с. 258].

Досудове розслідування починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР. У багатьох випадках це збігається з початком діяльності з розкриття кримінальних правопорушень. У цьому разі мова йде про правопорушення, коли заявник звертається із заявою про його вчинення до правоохоронного органу, а слідчий, дізнавач чи прокурор зобов'язані невідкладно, але не пізніше 24 годин після її подання внести відповідні відомості до ЄРДР і почати розслідування (ч. ч. 1, 2 ст. 214 КПК).

Другу групу становлять правопорушення, що вчиняються таємними, прихованими способами з маскуванням такої діяльності під правомірну (корупційні, хабарництво, розкрадання, у сфері державних закупівель тощо). У таких випадках початку досудового розслідування передує діяльність оперативних підрозділів з виявлення ознак

кримінального правопорушення та причетних до нього осіб, документування їхньої протиправної діяльності. Виявлення таких правопорушень, зазначає В. Р. Сливенко, розглядається в тісному зв'язку з кримінальною процесуальною діяльністю, оскільки у випадку його успішного вирішення розпочинається досудове розслідування [11, с. 22]. На складнощі виявлення хабарництва, учиненого службовими особами, які посідають відповідальне становище, звертають увагу В. М. Гринчак та С. О. Павленко й пропонують використовувати для цього оперативно-розвідувальну діяльність у середині таких структур [12, с. 30]. Тобто початок процесу розкриття таких правопорушень передуює початку досудового розслідування й починається з виявлення їх ознак та інших елементів. Така діяльність є правовою, оскільки здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність». У разі виявлення ознак кримінального правопорушення, відповідно до п. 7 ст. 7 Закону України про оперативно-розшукову діяльність (далі – ОРД), оперативний підрозділ, який здійснює ОРД, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, у яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб і груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування [13].

З початком досудового розслідування, зазначає А. А. Жуков, така діяльність виходить на дещо новий рівень. Не змінюючи своєї сутності, вона стає більш цілеспрямованою, конкретною за змістом, набуває процесуальної форми, тобто переходить до розряду процесуально регламентованої діяльності, що в підсумку забезпечує прийняття законного й обґрунтованого рішення про початок досудового розслідування або про відмову внесення інформації до ЄРДР [14, с. 801].

Така думка потребує деякого уточнення. Слушно зазначається, що така діяльність виходить на новий рівень і регулюється нормами кримінального процесуального, а не оперативно-розшукового законодавства. Не змінюючи своєї пізнавальної сутності, змінюють її нормативне регулювання. Вона здійснюється в процесуальній формі із забезпеченням усіх процесуальних гарантій для осіб, які залучені до цієї діяльності. Із цього моменту слідчий може застосовувати увесь інструментарій пізнавальної діяльності, а також заходи забезпечення кримінального провадження. Така діяльність може початися тільки після внесення відомостей до ЄРДР. Чинний КПК не передбачає діяльності з перевірки приводів до початку кримінальної процесуальної діяльності, як й ухвалення рішення про відмову внесення інформації до ЄРДР (ст. 214 КПК; п. 7 ст. 7 Положення про ЄРДР) [15]. Відмова в прийнятті й реєстрації заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення не допускається (ч. 5 ст. 214 КПК).

Виходячи з розглянутого, не можна погодитися з думкою В. В. Тіщенко, згідно з якою розслідування правопорушень – більш широке поняття, ніж розкриття. Крім того, продовжує автор, не всяка розслідувана подія є злочином, а отже, підлягає розкриттю [16, с. 388]. Діяльність із розкриття кримінального правопорушення має складний характер, у багатьох випадках нею охоплюється оперативно-розшукова та кримінально-процесуальна діяльність (досудове й судове провадження). Розкриття кримінального правопорушення має розглядатися як кінцевий результат такої діяльності як у кримінально-правовому, так і в криміналістичному розумінні. Кримінальне правопорушення може вважатися розкритим, коли незаперечно встановлені всі обставини, що визначені в ст. 91 КПК, та ухвалено остаточне рішення, що набрало законної сили. За загальним правилом, це стосується тих кримінальних проваджень, що зі стадії досудового розслідування передано до розгляду в судових стадіях і за результатом розгляду судом прийнято відповідне процесуальне рішення, що набрало законної сили. В окремих випадках кримінальне правопорушення може

вважатися розкритим на стадії досудового розслідування в разі ухвалення рішення про закриття кримінального провадження за підставою, передбаченою в ст. 284 КПК України. Така постанова свідчить про повне з'ясування всіх обставин розслідуваної події на достатньому для прийняття такого рішення рівні. У разі встановлення, що здійснюється кримінальне провадження щодо того самого діяння, що розслідувалося з дотриманням вимог щодо підслідності й стосовно нього існує нескасована постанова слідчого, дізнавача, прокурора про закриття кримінального провадження, це є підставою для його закриття (п. 9¹ ч. 1 ст. 284 КПК).

Дискусійним у теорії кримінального процесу, криміналістики, оперативно-розшукової діяльності залишається питання щодо визначення моменту, з якого кримінальне правопорушення можна вважати розкритим. Існує декілька підходів і залежать вони, як правило, від потреб практики для оцінювання діяльності відповідного державного органу або його структурного підрозділу в процесі розкриття кримінальних правопорушень. За одним із них, розкриття злочинів є найголовнішим показником в оцінюванні роботи поліції. Інші вважають його радянським рудиментом, від якого варто відійти й оцінювати роботу поліції за рівнем довіри громадян до неї [17]. Увага до розроблення критеріїв оцінювання роботи оперативних підрозділів не є чимось новим. Більше ніж п'ятдесят років тому одному з авторів статті довелося брати участь у розробленні критеріїв оцінювання роботи оперативних підрозділів, проте й до цього часу все зводиться до кількісних показників. Звичайно, непогано було б урахувувати й рівень довіри населення до органів Національної поліції з протидії правопорушенням і підтримання громадського порядку. Проте як зробити таку методику спроможною об'єктивно оцінити роботу правоохоронних органів і що має бути зроблено на державному рівні для покращення таких показників? Наприклад, у 2021 році лише 1,7% українців довіряло судам [18]. З повідомлень засобів масової інформації важко зробити висновки, що ситуація змінилася в кращий бік.

Показник розкриття кримінальних правопорушень залишається актуальним і нині. Проте підходи до визнання правопорушення розкритим відрізняються. Так, О. М. Литвинов пропонує розглядати розкриття правопорушення (як завдання й результат діяльності) у широкому (інколи кажуть повному) і вузькому розумінні: у першому – правопорушення варто вважати розкритим, коли вжиті всі передбачені законом заходи зі встановлення його події, осіб, винних у цьому, і їх покарання, а в другому – під ним варто розуміти лише з'ясування обставин події та встановлення осіб, які її вчинили, а також установлення характеру й ступеня їхньої відповідальності за вчинене [9, с. 120–121].

Слушною в цьому плані є думка В. В. Тіщенко, що не можна вважати правопорушення розкритим (навіть у криміналістичному або оперативно-розшуковому значенні), коли тільки виявляється запідозрена в цьому особа, але не доведена її винність, не відомі інші суттєві обставини розслідуваної події. Видається, що розуміння розкриття правопорушення як основного завдання розслідування (ми б сказали, провадження) у наукових дослідженнях і правозастосовній практиці має бути однаковим [19, с. 390].

У розкритті кримінальних правопорушень бере участь багато органів і їхніх підрозділів, і внесок кожного може оцінюватися відповідними показниками: для оперативних підрозділів – це кількість виявлених правопорушень та осіб, що їх учинили; для слідчих – це кількість зроблених повідомлень про підозру, закритих кримінальних проваджень, направлених до суду обвинувальних актів або відповідних клопотань. Остаточний результат діяльності з розкриття правопорушення відображається в судовому рішенні, що набрало законної сили.

Висновки. У процесі подальшого унормування КПК України в ст. 2 завданням кримінального провадження має бути розкриття кримінальних правопорушень.

У статті 3 роз'яснення основних термінів Кодексу має знайти відображення поняття розкриття кримінальних правопорушень в одному розумінні як діяльності уповноважених державних органів з виявлення ознак кримінального правопорушення, його розслідування й судового розгляду, а в другому – результат такої діяльності, що відображено в постанові про закриття кримінального провадження, у вирокі або ухвалі суду.

Подальші наукові пошуки в цій сфері сприятимуть обґрунтованому формулюванню завдань кримінального провадження й оперативно-розшукової діяльності в протидії кримінальним правопорушенням, визначенню критеріїв для оцінювання результативності діяльності правоохоронного органу та його структурних підрозділів із розкриття кримінальних правопорушень.

Використані джерела:

1. Кримінально-процесуальний кодекс України : Закон УРСР від 28.12.1960 № 1001-05 / Верховна Рада УРСР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1001-05> (дата звернення: 03.01.2025).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1618-15> (дата звернення: 03.01.2025).
3. Меживой В. П. Чи має право на існування поняття «розкриття злочинів» у новому Кримінальному процесуальному кодексі України? *Розкриття злочинів за новим Кримінальним процесуальним кодексом України* : збірник матеріалів наук.-практ. конф. (Київ, 8 листоп. 2012 р.) Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2012. С. 74–76.
4. Бесчастний В. М. Правила взаємодії слідчого з оперативними підрозділами з розкриття злочинів за новим Кримінальним процесуальним кодексом України. *Розкриття злочинів за новим Кримінальним процесуальним кодексом України* : збірник матеріалів наук.-практ. конф. (Київ, 8 листоп. 2012 р.) Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2012. С. 6–8.
5. Лук'янчиков Є. Д., Лук'янчиков Б. Є., Микитенко О. Б. Щодо співвідношення понять розкриття та розслідування кримінальних правопорушень. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2024. Вип. 84. Ч. 4. С. 91–98. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.4.12>.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь : ВТФ «Перун», 2001. 1440 с.
7. Веб-сторінка Офісу генерального прокурора України. URL: <https://www.gp.gov.ua/> (дата звернення 10.01.2025).
8. Суспільні новини. URL: <https://suspilne.media/793651-u-kievi-eksrozvidniku-cervinskomu-akij-naperedodni-vijsov-z-pid-varti-obiraut-zapobiznij-zahid-u-insij-spravi/> (дата звернення: 05.01.2025).
9. Литвинов О. М. Розкриття злочинів у системі соціально-правового механізму протидії злочинності. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2008. № 40. С. 120–125.
10. Тищенко В. В. Розкриття злочинів як пізнавальна діяльність і основне завдання розслідування. *Наукові праці НУ «ОЮА»*. Одеса, 2013. Т. 13. С. 252–259.
11. Сливенко В. Р. Виявлення злочинів під час здійснення державних закупівель. *Розкриття злочинів за новим Кримінальним процесуальним кодексом України* : збірник матеріалів наук.-практ. конф. (Київ, 8 листоп. 2012 р.) Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2012. С. 22–23.
12. Гринчак В. М., Павленко С. О. Особливості проведення негласних слідчих (розшукових) дій щодо хабарництва, учиненого службовими особами, які посідають відповідальне становище за новим Кримінальним процесуальним кодексом України. *Розкриття злочинів за новим Кримінальним процесуальним кодексом України* : збірник матеріалів наук.-практ. конф. (Київ, 8 листоп. 2012 р.) Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2012. С. 29–31.
13. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 10.01.2025).

14. Жуков А. А. Діяльність з виявлення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень. *Аналітично-порівняльне правознавство* : електронне наукове видання. 2024. № 5. С. 799–808. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.05.122>.

15. Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text> (дата звернення: 10.01.2025).

16. Тищенко В. В. Розкриття злочинів як пізнавальна діяльність і основне завдання розслідування. *Вибрані праці*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 386–391.

17. Радянські показники чи рівень довіри населення? – Як оцінювати поліцію / Правозахисна асоціація «Фрірайтс». URL: <https://umdppl.info/news/radyanski-pokaznyky-chy-riven-doviry-naselennya-yak-otsynuyaty-politsiyu/> (дата звернення: 10.01.2025).

18. Чижик Г. Чому судам досі довіряють лише 1,7% українців, і що з цим робити. *Українська правда*. 11 січня 2021. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2021/01/11/7279542/> (дата звернення: 10.01.2025).

19. Тищенко В. В. *Вибрані праці*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2017. 436 с.

References:

1. Kryminalno-protsesualnyi kodeks Ukrainy. [Criminal Procedure Code of Ukraine] (1960, December 28) Verkhovna Rada URSR. Zakon vid 28.12.1960 № 1001-05. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/1001-05> [in Ukrainian].

2. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. [Criminal Procedure Code of Ukraine] (2012, April 13) Verkhovna Rada Ukrainy. Zakon vid 13.04.2012 № 4651-VI. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/1618-15> [in Ukrainian].

3. Mezhyvoi, V. P. (2012). Chy maie pravo na isnuvannia poniattia «rozkryttia zlochyniv» u novomu Kryminalnomu protsesualnomu kodeksi Ukrainy? [Does the concept of «detecting crimes» have the right to exist in the new Criminal Procedure Code of Ukraine?]. *Rozkryttia zlochyniv za novym Kryminalnym protsesualnym kodeksom Ukrainy*: zb. materialiv nauk.-prakt. konf. (pp. 74–76). Kyiv: Nats. akad. vnutr. Sprav [in Ukrainian].

4. Beschastnyi, V. M. (2012). Pravyla vzaiemodii slidchoho z operatyvnymy pidrozdilamy z rozkryttia zlochyniv za novym Kryminalnym protsesualnym kodeksom Ukrainy. [The rules of the interaction of the investigator with operational units for solving crimes according to the new Criminal Procedure Code of Ukraine]. *Rozkryttia zlochyniv za novym Kryminalnym protsesualnym kodeksom Ukrainy*: zb. materialiv nauk.-prakt. konf. (pp. 6–8) Kyiv: Nats. akad. vnutr. Sprav [in Ukrainian].

5. Luk'ianchykov, Ye. D., Luk'ianchykov, B. Ye., & Mykytenko, O. B. (2024). Shchodo spivvidnoshennia poniat rozkryttia ta rozsliduvannia kryminalnykh pravoporushen. [Regarding the relationship between the concepts of disclosure and investigation of criminal offenses]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya Pravo*. Vypusk 84, 91–98 [in Ukrainian].

6. Busel, V. T. (Eds.) (2001). *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy (z dod. i dopov.)* [A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. Kyiv, Irpin: VTF «Perun» [in Ukrainian].

7. Veb-storinka Ofisu heneralnoho prokurora Ukrainy. [Web page of the Office of the Prosecutor General of Ukraine]. Retrieved from <https://www.gp.gov.ua/> [in Ukrainian].

8. Suspilni novyny. [Social news] Retrieved from <https://suspilne.media/793651-u-kievi-eksrozvidniku-cervinskomu-akij-naperedodni-vijsov-z-pid-varti-obiraut-zapobiznij-zahid-u-insij-spravi/> [in Ukrainian].

9. Lytvynov, O. M. (2008). Rozkryttia zlochyniv u systemi sotsialno-pravovoho mekhanizmu protydii zlochynnosti [Disclosure of crimes in the system of the socio-legal mechanism of combating crime]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*, 40, 120–125 [in Ukrainian].

10. Tishchenko, V. V. (2013). Rozkryttia zlochyniv yak piznavalna diialnist i osnovne zavdannia rozsliduvannia [Crime detection as a cognitive activity and the main task of the investigation]. *Naukovi pratsi NU «OluA»*. Odessa : T. 13. (pp. 252–259 [in Ukrainian].

11. Slyvenko, V. R. (2012). Vyiavlennia zlochyniv pid chas zdiisnennia derzhavnykh zakupivel. [Detection of crimes during public procurement]. *Rozkryttia zlochyniv za novym Kryminalnym protsesualnym kodeksom Ukrainy*: zb. materialiv nauk.-prakt. konf. (pp. 22–23) Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav [in Ukrainian].

12. Hrynychak, V. M., & Pavlenko, S. O. (2012). Osoblyvosti provedennia nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) dii shchodo khabarnytstva, uchynenoho sluzhbovymy osobamy, yaki posidaiut vidpovidalne stanovyshche za novym Kryminalnym protsesualnym kodeksom Ukrainy [Peculiarities of conducting secret investigative (research) actions regarding bribery committed by officials who hold a responsible position under the new Criminal Procedure Code of Ukraine]. *Rozkryttia zlochyniv za novym Kryminalnym*

protseusualnym kodeksom Ukrainy: zb. materialiv nauk.-prakt. konf. (pp. 29–31) Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav [in Ukrainian].

13. Zakon Ukrainy Pro operatyvno-rozshukovu diialnist. [The Law of Ukraine On Operational-Investigative Activities] (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> [in Ukrainian].

14. Zhukov, A. A. (2024). Diialnist z vyjavlennia, rozkryttia ta rozsliduvannia kryminalnykh pravoporushen [Activities for the detection, disclosure and investigation of criminal offenses]. *Elektronne naukovye vydannia Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*, 5, (pp. 799–808). Retrieved from <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.05.122> [in Ukrainian].

15. Polozhennia pro Yedynyi reiestr dosudovykh rozsliduvan, poriadok yoho formuvannia ta vedennia. [Regulations on the Unified register of pre-trial investigations, the procedure for its formation and management] (n.d.) zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text> [in Ukrainian].

16. Tishchenko, V. V. (2017) Rozkryttia zlochyniv yak piznavalna diialnist i osnovne zavdannia rozsliduvannia. [Crime detection as a cognitive activity and the main task of the investigation]. *Vybrani pratsi*. (pp. 386–391). Odesa: Vydavn. dim «Helvetyka» [in Ukrainian].

17. Radianski pokaznyky chy riven doviry naselennia? – Yak otsiniuvaty politsiiu. Pravozakhysna asotsiatsiia «Friraitis». [Soviet indicators or the level of public confidence? – How to evaluate the police. Human rights association «Freerights»]. Retrieved from <https://umdp.info/news/radianski-pokaznyky-chy-riven-doviry-naselennia-yak-otsiniuvaty-politsiiu/> [in Ukrainian].

18. Chyzhyk, H. (2021) Chomu sudam dosi doviriavut lyshe 1.7% ukraintsiv, i shcho z tsym robyty. [Why only 1.7% of Ukrainians still trust the courts, and what to do about it]. *Ukrainska pravda*. 11 sichnia 2021. Retrieved from <https://www.pravda.com.ua/columns/2021/01/11/7279542/> [in Ukrainian].

19. Tishchenko, V. V. (2017). *Vybrani pratsi*. [Selected works]. Odesa: Vydavnychyi dim «Helvetyka» [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 14.01.2025

Lukyanchikov E., Doctor of Law, Professor, Professor at the Department of Information, Economic and Administrative Law of the National Technical University of Ukraine “Kyiv Polytechnic Institute named after Igor Sikorsky” (Kyiv, Ukraine)

Lukyanchikov B., Candidate of Law, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Information, Economic and Administrative Law of the National Technical University of Ukraine “Kyiv Polytechnic Institute named after Igor Sikorsky” (Kyiv, Ukraine)

Mykytenko O., master's degree in law 081 (paralegal, LLC “Nobles”) (Kyiv, Ukraine)

DISCLOSURE OF CRIMINAL OFFENSES AS A TASK OF CRIMINAL PROCEEDINGS

The article analyzes the concepts of disclosure and investigation of criminal offenses. Attention is drawn to the lack of a unified approach to their understanding, essence and content by scientists in the field of criminal process, criminology, the theory of operational and investigative activity, which requires further research.

The article analyzes the works of scholars since the seventies of the last century which were devoted to the analysis of the concepts under consideration and their relationship with other categories of criminal procedure, criminalistics, and the theory of operational and investigative activities.

The purpose of the article is defined, which consists in formulating proposals for defining the task of criminal proceedings as its disclosure, and in the article devoted to the clarification of terms, it is noted that the offense is considered disclosed when all the necessary circumstances for the adoption of the final procedural decision have been proven and it has gained legal force.

It is noted that for a long time the concept of the disclosure of criminal offenses has firmly entered the scientific circulation and it was used in the Criminal Procedure Code of Ukraine in 1960 to define one of the tasks of criminal justice. In the current Code of Criminal Procedure, the task of criminal proceedings is defined as “investigation”, which should be understood as a certain type of procedural activity that must end with the appropriate result, namely, the disclosure of the event of a criminal offense, which should be the task of criminal proceedings.

Attention is drawn to the impracticality of considering “disclosure of an offense” in the criminal-procedural, forensic or operational-investigative sense. In order to evaluate the work of the relevant units involved in the work on the detection of offenses, it is better to use concepts that fully and accurately reflect their contribution to this activity: criminal offenses are detected; the suspicion has been reported; sent to the court with the relevant procedural document; corresponding final decisions have been adopted, which have entered into force.

The conclusions substantiate the proposals for amendments to the current Code of Criminal Procedure of Ukraine, in terms of defining the tasks of criminal proceedings.

Key words: criminal offence, composition of the offence, misdemeanor, crime, detection of offences, disclosure, investigation, task, procedural activity, investigative actions, operative and investigative measures.